

به نام خدا

راهنمای معلم کتاب دین و زندگی پایه دوازدهم

(رشته علوم انسانی)

درس دوم : یگانه بی همتا

تدبر در قرآن (۱) ص ۱۹

الف) با توجه به اهمیت سوره توحید و جایگاه آن در قرآن کریم، در آیات این سوره تدبیر کنید و پیام‌های آن را به دست آورید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱) اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿۲﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿۳﴾ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿۴﴾

۱- (قل هو الله احد): اشاره به یگانگی ذات خداوند دارد.

۲- (الله الصمد): صمد در لغت به دو معناست: اول به معنای شخص بزرگی است که نیازمندان برای

رفع نیاز خود به سوی او می روند و دوم به معنای چیزی است که توخالی نیست بلکه پر است. با توجه به این

مطلب، معنای صمد در این آیه این است که خداوند غنی ای است (از هر جهت پر و کامل است) که تمام

مخلوقات جهت رفع نیاز خود رو به سوی او دارند و همه در همه امورشان به او محتاجند. بنابر این پیام های

برآمده از این آیه عبارتند از این که :

اولاً خداوند از هر جهت کامل و بی نیاز است. ثانياً تنها خداوند است که سزاوار قصد کردن و برطرف

کردن نیاز مخلوقات است ثالثاً توجه تمام موجودات خواسته یا ناخواسته به سوی خداست.

۳- (لم یلد و لم یولد): رابطه خداوند با موجودات، رابطه آفرینش است نه زایش. او موجودات را می

آفریند یعنی از نیستی به هستی می آورد نه آنکه خود بزاید (لم یلد)

خداوند علتی ندارد و از چیزی به وجود نیامده است. مولود، معلول است و نمی تواند خدا باشد (ولم

یولد)

۴- (ولم یکن له کفواً احد): کفو به معنای هم طراز در مقام و منزلت است و در این آیه هر گونه هم

طرزای سایر موجودات با خداوند چه در ذات او، چه در صفات و چه در افعال نفی می شود. به عبارت دیگر معنای این آیه این است که خداوند هیچ همتا و شبیهی ندارد.

توجه: از مجموع این سه تعبیر که در آیه (لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احد) آمده است و با توجه

به آنچه در درس اول خواندیم از این آیه برداشت می شود که خداوند پدیده نیست و نیازی به پدید آورنده ندارد بلکه او تنها پدید آورنده ای است که تمام جهان، هستی خود را از او می گیرند.

ب) بعد از ترجمه آیه ۱۶ سوره رعد، به سوالات زیر پاسخ دهید:

۱- کسی را می توانیم به عنوان ولی و سرپرست خود انتخاب کنیم که خالق جهان است (قل الله).

۲- کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد، نمی تواند ولی و سرپرست مردم باشد.

۳- در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟ اگر آنچه را که مشرکان شریک خدا قرار می دهند، همچون خدا مخلوقاتی خلق کرده بودند در این صورت جا داشت که انسان به شک بیفتد و به خدایان دیگر نیز معتقد شود

تدبر در قرآن (۲) ص ۲۳

به آیات «تدبر در قرآن» ابتدای درس مراجعه کرده و مراتب توحید یا شرک را در عبارات آن مشخص کنید.

- ❖ قل هو الله احد= همه مراتب توحید(توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت)
- ❖ الله الصمد= این آیه به یکی از صفات خدا پرداخته و اشاره ای به بحث مراتب توحید ندارد.
- ❖ لم یلد ولم یولد= این آیه اشاره ای به مراتب توحید و شرک ندارد.
- ❖ ولم یکن له کفواً احد= همه مراتب توحید(توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت)
- ❖ قل من رب السماوات و الارض= توحید در ربوبیت
- ❖ قل افاتخذتم من دونه اولیاء= شرک در ولایت
- ❖ ام جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه فتشابه الخلق علیهم= شرک در خالقیت
- ❖ قل الله خالق کل شیء= توحید در خالقیت
- ❖ و هو الواحد القهار= همه مراتب توحید

